

Erikoiskaupan liiton lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

HE 179/2025 vp – Kyberkestävyysasetuksen toimeenpano

Erikoiskaupan liitto pitää kyberkestävyysasetuksen tavoitteita perusteltuina ja kannatettavina.

Digitaalisia elementtejä sisältävien tuotteiden tietoturvan vahvistaminen on tärkeää kuluttajansuojan, luottamuksen ja sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta. Kyberturvallisuuden taso vaikuttaa suoraan kuluttajien turvallisuuteen, yritysten maineeseen sekä koko digitaalisen talouden uskottavuuteen.

Erikoiskauppa toimii tuotteiden viimeisenä jakelukanavana kuluttajille ja usein myös maahantuojana, minkä vuoksi asetuksen toimeenpanolla on merkittäviä käytännön vaikutuksia kaupan alan velvoitteisiin, hallinnolliseen taakkaan ja kustannusrakenteeseen.

Erikoiskaupan liitto korostaa, että toimeenpanossa on huolehdittava oikeasuhtaisuudesta ja selkeästä vastuunjaosta toimitusketjussa. Valmistajien, maahantuojien ja jakelijoiden roolit ja velvoitteet tulee rajata niin, ettei jakelijoille synny tosiasiallista vastuuta asioista, joihin niillä ei ole teknistä tai toiminnallista vaikutusmahdollisuutta.

Tarkastusvelvollisuus

Esityksen mukaan jakelijoiden ja maahantuojien velvoitteet laajenevat siten, että jakelijoiden tulee varmistaa muun muassa CE-merkinnän ja vaaditun dokumentaation olemassaolo ennen tuotteen markkinoille saattamista sekä ryhtyä toimenpiteisiin, jos epäillään tuotteen vaatimustenvastaisuutta.

Erikoiskaupan liiton näkökulmasta on olennaista, että jakelijan tarkastusvelvollisuus on kohtuullinen ja perustuu ulkoisesti havaittaviin seikkoihin. Jakelija ei käytännössä pysty arvioimaan tuotteen teknistä kyberturvallisuutta tai ohjelmiston rakennetta, minkä vuoksi vastuun tulee ensisijaisesti kohdistua valmistajaan.

Ohjeistus

Monet erikoiskaupan yritykset ovat pieniä ja keskisuuria toimijoita, joilla ei ole omaa kyberturvallisuusasiantuntemusta. Velvoitteiden täyttämiseksi tarvitaan selkeää viranomaisohjeistusta, käytännönläheisiä tulkintoja ja riittävää siirtymäaikaa. Maahantuojien rooli korostuu esityksessä. Tässä tulee varmistaa, ettei vastuu muodostu kohtuuttomaksi tilanteissa, joissa vaatimustenvastaisuus johtuu valmistajasta tai kolmannen maan toimijasta.

Markkinavalvonta

Markkinavalvonnan keskittäminen Liikenne- ja viestintävirastolle on looginen ratkaisu, kun kyse on digitaalisia elementtejä sisältävistä tuotteista. Valvonnan tehokkuus edellyttää riittäviä taloudellisia resursseja, teknistä osaamista ja kykyä tehdä riskiperusteista priorisointia. Erikoiskaupan liitto painottaa, että valvonnan tulee olla EU-tasolla yhdenmukaista. Jos kansallinen tulkinta muodostuu tiukemmaksi kuin muissa jäsenvaltioissa, se voi heikentää suomalaisen kaupan kilpailuasemaa. Sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta on tärkeää, että sääntelyä sovelletaan tasapuolisesti. Lisäksi on varmistettava, että valvonta kohdistuu tehokkaasti myös EU:n ulkopuolelta tuleviin tuotteisiin ja verkkokauppaan, jotta kilpailuneutraliteetti toteutuu.

Seuraamusmaksut

Hallituksen esityksessä hallinnollisten seuraamusmaksujen enimmäistasot ovat huomattavia. Erikoiskaupan liitto pitää tärkeänä, että seuraamusten soveltamisessa huomioidaan toimijan koko, taloudellinen kantokyky, asema toimitusketjussa sekä teon tahallisuus tai huolimattomuus. Jakelijaa ei tule asettaa samaan vastuuseen kuin valmistajaa tilanteessa, jossa vaatimustenvastaisuus johtuu valmistus- tai suunnitteluvirheestä. Seuraamusjärjestelmän tulee kannustaa virheiden korjaamiseen eikä muodostua suhteettomaksi riskiksi pk-yrityksille.

Soveltaminen

Kyberkestävyysasetuksen soveltaminen alkaa pääosin vuonna 2027. Erikoiskaupan liitto pitää tärkeänä, että kansallisesti huolehditaan riittävästä tiedottamisesta ja ennakoivasta ohjeistuksesta jo hyvissä ajoin ennen soveltamisen alkamista. Yrityksille tulee tarjota selkeät tulkintaohjeet, käytännönläheistä neuvontaa sekä mahdollisuus valmistautua hallinnollisiin muutoksiin riittävässä ajassa.

Kyberkestävyysvaatimukset lisäävät dokumentointia, tarkastusprosesseja ja mahdollisesti asiakaspalveluun liittyviä velvoitteita, mikä kasvattaa hallinnollista taakkaa ja voi nostaa kustannuksia. Sääntelyn tavoitteena on parantaa tuotteiden turvallisuutta, mutta samalla tulee huolehtia siitä, ettei sääntely johda kohtuuttomiin hinnankorotuksiin tai tuotevalikoiman kaventumiseen. Monilla erikoiskaupan aloilla kilpailu on kansainvälistä ja marginaalit pieniä. Sisämarkkinoiden tasapuolisuus edellyttää, että vaatimuksia sovelletaan yhdenmukaisesti myös verkkokauppa-alustoihin ja EU:n ulkopuolelta tuleviin tuotteisiin.

Lopuksi

Erikoiskaupan liitto tukee kyberkestävyysasetuksen tavoitteita ja pitää tärkeänä kuluttajien tietoturvan vahvistamista. Toimeenpanossa on kuitenkin varmistettava, että vastuunjako toimitusketjussa on selkeä, pk-yritysten hallinnollinen taakka pysyy kohtuullisena, markkina- ja valvonta on tehokasta ja EU-tasolla yhdenmukaista sekä seuraamusjärjestelmä oikeasuhtainen. Kyberturvallisuuden vahvistaminen on tärkeä osa digitaalista taloutta, mutta sen tulee tapahtua tavalla, joka turvaa toimivat markkinat ja elinvoimaisen erikoiskaupan.

Lisätietoja

Edunvalvontajohtaja

Jukka Ropponen

Erikoiskaupan liitto ETU ry

0400 161 400

jukka.ropponen@etu.fi